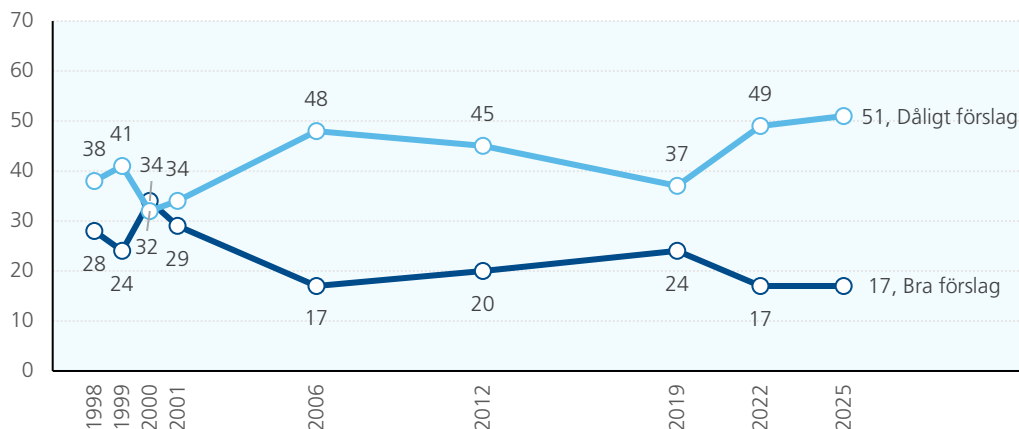

Väljarna vill inte skilja valdagarna åt

År 1970 avskaffades tvåkammerssystemet i Sverige och då infördes ett valsysteem med gemensam valdag. Sedan dess har svenska väljare valt representanter till kommuner, landsting/regioner och riksdag på samma dag – ett system som är tämligen unikt för Sverige. Även om andra länder ofta väljer att förlägga val på samma dag, är det inget annat land som har en fast valkalender med samtidiga val till tre politiska nivåer.

Debatten om gemensam valdag har pågått ända sedan tidigt 1900-tal och återkommer med ojämna mellanrum. Det finns många goda argument för båda lösningarna. Förespråkarna för skilda valdagar vill att väljarnas möjligheter till ansvarsutkrävande ska förstärkas och att vi ska anordna val oftare. Anhängarna till den gemensamma valdagen vill slå vakt om ett högt valdeltagande framför allt i lokala och regionala val. Vid millennieskiftet fanns en kort tid en liten övervikt av väljare som önskade skilja valdagarna åt. Men vid varje annan tidpunkt har ett tydligt flertal tyckt att förslaget om skilda valdagar är dåligt. Vid den senaste mätningen 2025 var 17 procent positiva och 51 procent negativa till att skilja valdagarna åt.

Figur 1 Svenska folkets inställning till förslaget att genomföra val till riksdag och kommun vid olika tidpunkter 1998–2019 (procent).

Källa: De nationella SOM-undersökningarna respektive år.

Kommentar: Frågan lyder: *Vad tycker du om följande förslag? Genomföra val till riksdag och kommun vid olika tidpunkter.* Svartalternativen var: Mycket bra förslag, ganska bra förslag, varken bra eller dåligt förslag, ganska dåligt förslag och mycket dåligt förslag. I figuren har andelen mycket och ganska bra förslag, respektive mycket och ganska dåligt förslag, slagits samman. Se tabell 1 för detaljer om svarsfördelningen. För en historisk redovisning av debatten om skilda valdagar i Sverige, se Hanna Kjellgrens kapitel i boken SOU 2001:65 Skilda valdagar och värval.

Tabell 1 Svenska folkets inställning till förslaget att genomföra val till riksdag och kommun 1998–2025 (procent).

	Mycket bra förslag	Ganska bra förslag	Varken bra eller dåligt förslag	Ganska dåligt förslag	Mycket dåligt förslag	Summa	n	Balans (Bra-Dåligt)	Andel positiva
1998	12	16	34	19	19	100	1673	-10	28
1999	9	15	35	19	22	100	1620	-17	24
2000	11	23	34	18	14	100	1593	+2	34
2001	9	20	37	19	15	100	1650	-5	29
2006	5	12	35	25	23	100	1537	-31	17
2012	5	15	35	23	22	100	1460	-25	20
2019	8	16	39	20	17	100	1618	-13	24
2025	4	13	32	24	27	100	1721	-34	17

Källa: De nationella SOM-undersökningarna respektive år.

Kommentar: Frågan lyder: *Vad tycker du om följande förslag? Genomföra val till riksdag och kommun vid olika tidpunkter.* Svartalternativen var: Mycket bra förslag, ganska bra förslag, varken bra eller dåligt förslag, ganska dåligt förslag och mycket dåligt förslag. Opinionsbalansmättet beräknas genom att subtrahera andelen som tycker förslaget är dåligt från andelen som tycker förslaget är bra. Positiva balansmätt betyder övervikt för andelen positiva till förslaget. Negativa balansmätt betyder övervikt för andelen som ställer sig negativa till förslaget.